

Herbert A. Carroll

MENTAL HYGIENE, THE DYNAMICS OF ADJUSTMENT

(Mentalna higijena, Dinamika prilagođavanja — Englewood Cliffs, New Jersey (USA) 1964, Prentice-Hall, 8°. 408 strana.)

Ovo je četvrto izdanje knjige koja se u prvom izdanju pojavila 1947. i od koje je dosad prodano preko 100.000 primjeraka. Ovu okolnost, ovaj uspjeh treba, po našem mišljenju — s jedne strane — pripisati velikoj zainteresiranosti američke javnosti za pitanja mentalne higijene, ali — s druge strane — svakako je na to utjecala i činjenica što je knjiga pisana lakim i pristupačnim stilom, iako je daleko od svake vulgarizacije. Kako sam autor, inače umirovljeni profesor psihologije Univerziteta države New Hampshire, u Predgovoru ističe, on je pisanju prvog izdanja prišao prije skoro dvije decenije pošto je prethodno tokom više godina držao predavanja o toj materiji na matičnom univerzitetu i na ljetnim tečajevima drugih američkih univerziteta i došao do zaključka da bi bilo potrebno o mentalnoj higijeni napisati knjigu koja bi bila zanimljiva i od koristi za one koji su malo ili nimalo »potkovani« u psihologiji. Prilikom pisanja imao je prvenstveno u vidu studente koji počinju studij psihologije kao glavnog predmeta kao i one u kojih to nije slučaj ali koji su zainteresirani da steknu uvid u dinamiku adaptacije, što će im koristiti osobno i u budućem pozivu.

Budući da nijedna od ove dvije grupe nema potrebnih predznanja iz psihologije, valjalo je najprije dati izvjesne partije iz psihologije koje su bitne da bi se mogao shvatiti mentalnohigijenski aspekt života koji, po autoru sadrži:

1. Samopoštovanje i poštovanje tuđe ličnosti,
2. Razumijevanje i toleranciju za vlastita limitiranja i limitacije drugih osoba,
3. Shvatanje da je cjelokupno čovjekovo ponašanje kauzalno uvjetovano,
4. Shvatanje osnovnih potreba koje motiviraju ponašanje ljudi, a to su — prema autorovom shvatanju: potrebe za fizičkom i emocionalnom sigurnošću, potreba za afirmacijom i potreba sticanja statusa u društvu.

Zato su u ovoj knjizi, koja inače ima strukturu standardnog američkog visokoškolskog udžbenika ili priručnika, u uvodnim poglavljima obrađeni neophodni psihološki pojmovi i dijelovi psihologije potrebni za razumijevanje mehanizma prilagođavanja, od čijeg ishoda u krajnjoj liniji zavisi mentalno zdravlje pojedinca. Tako ovdje nalazimo odjeljke o psihologiji motivacije (prikazane su 4 glavne moderne teorije: Freud, Adler, Maslow i Combs-Snygg), o psihologiji individualnih razlika, psihologiji učenja, psihologiji porodičnog života (identifikacija, odbijanje,

prezaštićenost, deficijentna porodica, disharmonija među roditeljima, položaj djeteta među ostalom braćom i sestrama itd.), psihologija straha, psihologija ljudske ličnosti u kojoj su izložena gledišta o genezi ljudskog »Ja« koja su istakli Sullivan, Allport, Diamond, Combs i Snygg, a naći ćemo čak na obrađene glavne pojmove iz psihološke statistike i psihometrije.

U posebnim poglavljima raspravlja se o prilagođavanju na frustracije i govori o mehanizmima prilagođavanja: kompenzaciji, identifikaciji, racionalizaciji, negativizmu, dnevnom sanjarenju, regresiji i represiji. Svi su oni, osim represije koja više proizvodi nego što reducira unutarnje tenzije, poželjna sredstva u borbi protiv frustracije ukoliko se ne razviju do ekstrema.

U naredna dva poglavlja govori se o neurotskim i psihotičkim oblicima prilagođavanja kao poremećajima ponašanjima, iako o potonjima nešto kraće, jer detaljna studija o psihozama zapravo i ne spada u knjigu o mentalnoj higijeni. Onda slijede poglavlja o društvu i školi kao faktorima mentalne higijene. Za defektologe su ova četiri poglavlja od interesa, naročito odjelci o smetnjama u ponašanju i o omladinskoj delinkvenciji. Ali isto tako i čitavo poglavlje XIV koje govori o tzv. izuzetnoj djeci, odnosno oni njegovi dijelovi koji se odnose na intelektualno razvojno ometenu i fizički hendikepiranu djecu.

U završnom poglavlju autor raspravlja o savjetovanju i psihoterapiji kao sredstvima za uspostavljanje mentalnog zdravlja osvrćući se ukratko i na primjenu testova u tome poslu.

Autorovo izlaganje popraćeno je primjerima iz autorovih studija pojedinih slučajeva (case study) s odlomcima intervjua snimljenih na magnetofonsku traku.

Na kraju je za svako poglavlje data lista od 12 pitanja za dalje studiranje i produbljivanje obrađenog gradiva i za diskusiju. U uobičajenom predmetno-imenskom registru otkrili smo, što je inače prava rijetkost u djelima ove vrste, neke propuste i greške.

Lektira ove knjige bit će, nema sumnje, od koristi i našim defektolozima, koji iz nje mogu dosta naučiti, mada je ona prvenstveno usmjerena na prilike koje u pogledu mentalnog zdravlja i mentalne higijene vladaju u Americi.

Ferdinand J. Maslić